

Dánsko je **vyspělý průmyslově-zemědělský stát**. Vysoce vyvinuté zemědělství se zaměřuje zejména na **živočišnou výrobu** (chov skotu a prasat). Pěstuje se především **obilí** a **zelenina**, důležitý je i **rybolov**. Hlavním nerostným bohatstvím je **ropa** a **zemní plyn**, které se těží v **Severním moři** (v části patřící Dánsku). Průmysl se logicky zaměřuje zejména na **potravinářství** a **zpracování ropy**.

Který další severský stát má v oblasti Severního moře velké zásoby ropy a zemního plynu?

Celosvětově nejznámější dánskou firmou je podnik na výrobu hraček značky Lego. Firma sídlí u města Billund. V jeho blízkosti se nachází Legoland – „miniaturní svět“ postavený pouze z kostiček stavebnice Lego.

Hans Christian Andersen (1805–1875) byl dánský spisovatel, který proslul jako jeden z největších světových pohádkářů. K jeho nejznámějším pohádkám patří „Princezna na hrášku“, „Ošklivé káčátko“ a „Malá mořská víla“.

ISLAND

rozloha: 103 000 km²

hlavní město: Reykjavík

počet obyvatel: 320 tis.

měna: islandská koruna

úřední jazyk: islandština

státní zřízení: republika

Island – vulkanická činnost se projevuje častými gejzíry a horkými prameny

Island je ostrovní země ležící v blízkosti severního polárního kruhu. Má členité pobřeží s mnoha **fjordy**. Většinu ostrova vyplňuje náhorní plošina, kterou zčásti pokrývá **ledovec**. Plošina je obklopena horami, ze kterých stékají **krátké řeky** s mnoha vodopády využívané k **výrobě elektrické energie**. **Většina obyvatel** žije na jihozápadním pobřeží, převážně v **hlavním městě Reykjavík**.

Islandský ledovec Vatnajökul s plochou 8 300 km² je větší než všechny alpské ledovce dohromady.

Obyvatelé Islandu se dožívají **nejvyššího průměrného věku v Evropě**.

Nejdůležitějším hospodářským odvětvím je **rybolov** (3. místo v Evropě) a **zpracování ryb**. Zemědělci chovají **ovce** a **koně**. Dopravní síť tvoří pouze **silnice**, železniční síť není vybudována.

Ostrov Island leží na hranici Euroasijské a Severoamerické desky, které se od sebe vzdalují. Proto se zde nachází mnoho **činných sopek, teplých pramenů a gejzírů**. Horké prameny se využívají k výrobě elektrické energie a k vytápění domů.

Jakou výhodu představuje možnost výroby elektrické energie ze zemského tepla?

Na geologické mapě světa vyhledejte Island a ukažte hranice zmíněných litosférických desek. Vyhledejte některé sopky. Jaká je jejich nadmořská výška?

- Island má ze všech států Evropy nejnížší hustotu zalidnění. Na 1 km² připadá 2,6 obyvatel. Co je podle vás důvodem nízké hustoty zalidnění ostrova? Srovnajte počet obyvatel Islandu s počtem obyvatel vašeho krajského města.
- Zamyslete se, z jakého důvodu nebyla na území Islandu vybudována železniční síť.

Obyvatelstvo států severní Evropy má vysokou životní úroveň. V těžbě ropy vyniká Norsko, které patří také k zemím vyvážejícím nejvíc ryb a rybích výrobků. Hospodářsky nejsilnějším severoevropským státem je Švédsko. Finsko využívá bohatství lesů k výrobě papíru. Dánsko vyniká zemědělskou výrobou a těžbou zemního plynu. Z Islandu přicházejí na světový trh zejména ryby. Do severní Evropy přijíždějí turisté převážně za málo porušenou přírodou.

vodopád: *anglicky* – waterfall ['wɔ:təfɔ:l]
německy – der Wasserfall

1. Doplňte text:

Po ústupu čtvrtohorního ledovce zůstala v severní Evropě ledovcová **1.** Při pobřeží Norska a Islandu jsou zatopená, hluboko do pevniny vbíhající údolí, zvaná **2.** Podnebí severní Evropy otepluje **3.** oceánský proud. Většinu elektrické energie vyrábí Norsko ve **4.** elektrárnách. Největším švédským jezerem je Vänern, které je **5.** původu. Nejvíce jezer ve Finsku leží na Finské jezerní **6.** Dnešní Finové patří k **7.** jazykové skupině. Hlavním nerostným bohatstvím Švédska je **8.** ruda. Hlavním nerostným bohatstvím Dánska je **9.** Na **10.** je asi 140 sopek, z nichž čtvrtina je činná.

2. Ze kterých států pocházejí fotografie?

Nápověda: Stockholm, Sognefjord, gejzír a horké prameny, socha Malé mořské víly.

3. Vyberte správnou odpověď:

1. „Země tisíců jezer“ je:

- Norsko
- Finsko
- Švédsko

4. Ve Švédsku se těží:

- železná ruda
- cín
- jantar

2. Republikami jsou:

- Švédsko a Finsko
- Island a Švédsko
- Finsko a Island

5. V Norsku se chovají:

- sobi
- losi
- jaci

3. Ropa se těží hlavně:

- v Baltském moři
- v Barentsově moři
- v Severním moři

6. Nejvíce elektřiny ve Skandinávii vyrábějí:

- tepelné elektrárny
- jaderné elektrárny
- vodní elektrárny

4. Odpovězte na otázky:

- Porovnejte povrch a geologickou stavbu Islandu a ostatních států severní Evropy. Jaké mají společné znaky? V čem se odlišují?
- Ke kterým jazykovým skupinám patří obyvatelé severní Evropy?
- Shrňte, jaké má společné znaky hospodářství států severní Evropy. V čem se shodují a v čem liší jednotlivé země?
- Seřadte státy severní Evropy podle rozlohy a počtu obyvatel.
- Které země jsou republikami a které monarchiemi?

5. Poznejte, které slovo mezi ostatní nepatří:

fjord – pleso – gejzír – údolí tvaru U

Kola – Jan Mayen – Island – Faerské ostrovy

Ligurské moře – Baltské moře – Severní moře – Norské moře

Jak nazýváme přírodní útvar, který vidíte na fotografii?

6. Určete, zda je tvrzení pravdivé:

- Island se nachází na zlomu litosférických desek.
- Švédský ostrov Jan Mayen se nachází v Norském moři.
- Za polárním kruhem slunce v zimě téměř nezapadá.
- Významnou surovinou těženou v Severním moři je ropa a zemní plyn.